ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਬਨਾਮ

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ।

(2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1388-1389)

13 ਸਤੰਬਰ, 2019

[ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2007 - s.15 - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪਾਵਰ - 71 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੋਖਰਣ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ 'ਤੇ ਟੀ-90 ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਕਾਫਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪੋਖਰਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ - ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਸਨ- ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂਚ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਥੇ 50 ਪਿਸਤੌਲ ਸਨ- ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 2 ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੋਖਰਨ ਫੀਲਡ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਡੀਸੀਐਮ) ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 1 ਸਾਲ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ - ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ- ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰ. 256 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.- 1 ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 (ਸੈਕੰਡ-ਇਨਕਮਾਂਡ ਆਫ ਰੈਜੀਮੈਂਟ) ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ -ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਫਿਰ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - 1950 ਐਕਟ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ s.25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵਰਗੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ - ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ s.25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। s.133, 1950 ਐਕਟ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਅਸਲ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ

ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ PW-1 ਅਤੇ PW-6 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੂਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਯੂ/s.15 ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ- ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ - ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 - ਐੱਸ. 133 – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872– ss.1, 25 - ਫੌਜ ਨਿਯਮ, 1954 – r.58.

ਆਰਮੀ ਰੂਲਜ਼, 1954 - ਆਰ. 58 - 71 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੋਖਰਣ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਵਿਖੇ ਟੀ-90 ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, 2 ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। - ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ - ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ - ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਆਯੋਜਤ: ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ (PW-1) ਅਤੇ PW-6 (ਸੈਕੰਡ ਇਨ ਕਮਾਂਡ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੀ) – ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਨੂੰ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ/ਆਰ. -ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ/ਮਾਰਨ-ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 58 ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ- ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ u/r.58 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 - s.133 r/w s.25, 1872 ਐਕਟ - ਹੋਲਡ: s.133 r/w s.25, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ - ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - s.25।

ਆਰਮੀ ਰੂਲਜ਼, 1954 - ਆਰ. 58 - 71 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੋਖਰਣ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਵਿਖੇ ਟੀ-90 ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਰਿਵਰਤਨ

ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, 2 ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਜਵਾਬਦੇਹ- ਪਿਸਟਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਡੀਸੀਐਮ) ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: ਭਾਵੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਰ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਕਾਰਨ - ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973 - s.313.

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਨਿਯਮ 58, ਆਰਮੀ ਰੂਲਜ਼, 1954 ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਰਮੀ ਰੂਲ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਮੀ ਰੂਲ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਬਿਆਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪਰਚੀਆਂ (ਐਕਸ. 12 ਅਤੇ ਐਕਸ. 15) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਜਾਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਚੈਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਆਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਪੱਖ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲ 6 ਅਪਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹਨ। [ਪਾਰਾ ੨੧, ੩੦, ੩੩, ੩੪] [੪੩੨-ਹਿ; 433-ਏ-ਬੀ; 435-ਏ-ਸੀ; 436-ਸੀ-ਜੀ]

1.2 ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਹ 3-4 ਦਿਨ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਸਟ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਕਸ.22) 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਯੂਨਿਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਐਂਟਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ 3-4 ਦਿਨ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿਸਾਰ ਸਥਿਤ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ (ਉਦਾ. 8) ਅਤੇ (ਉ. 9) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PW1 ਅਤੇ PW-6 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6 ਤੋਂ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਰਜਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ipse dixit ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 256 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 35-37] [437-A-F]

1.3 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, ਨੇਵਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਐਕਟ, ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਐਕਟ, 1934 ਜਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵਰਗੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-6 ਲੈ ਗਿਆ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। 19 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਅਤੇ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 265 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਫੌਜ ਦੇ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। . ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਕੁਐਡਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਲਿੱਪ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਦੌਰਾਨ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਅਸਲੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜੋ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ PW-5 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਿੱਪ ਲੱਭੀ ਸੀ ਅਤੇ PW-4

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਤੇ ਦੇ ਸ਼ੂਬੌਕਸ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਡੀਸੀਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪਰਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ PW-1 ਅਤੇ PW-6 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪਾਰਾ 38-41] [438-E-H; 439-A-F]

1.4 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ। [ਪਰਾ ੪੨] [੪੩੯-ਹਿ; 440-ਏ]

1.5 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ" ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਮਿਲਟਰੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਖੋਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਖੋਜ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ

ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 9218 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 7204 ਅਤੇ 2016 ਦੀ 7205 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। [ਪਾਰਾ 46-48] [442-ਸੀ-ਜੀ; 443-ਏ-ਬੀ]

ਕੀਆ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਮੈਗਮਾ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2008) 8 SCC 447 : [2008] 6 SCR 1; ਨਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 1 SCC 496 : [2014] 12 SCR 218 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ। ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਫਲੈਗ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ-ਇਨ-ਚੀਫ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਏਆਈਆਰ 2016 ਐਸਸੀ 3528 : [2016] 5 ਐਸਸੀਆਰ 957; ਜੈ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 612 : [1963] ਐਸਸੀਆਰ 489; ਵਸੀਮ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 400 : [1956] ਐਸਸੀਆਰ 191; ਭੂਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1974 ਐਸ.ਸੀ. 1256; ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2010) 9 SCC 747 : [2010] 13 SCR 901 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2016] 5 SCR 957 ਪੈਰਾ 31 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2008] 6 SCR 1 ਪੈਰਾ 43 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1963] ਐਸਸੀਆਰ 489 ਪੈਰਾ 43 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2014] 12 SCR 218 ਪੈਰਾ 44 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1956] ਐਸਸੀਆਰ 191 ਪੈਰਾ 44 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

AIR 1974 SC 1256 ਨੇ ਪੈਰਾ 44 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[2010] 13 SCR 901 ਪੈਰਾ 44 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : 2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1388-1389।

ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਖੇਤਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਚੰਡੀਮੰਦਰ ਵਿਖੇ 12.12.2013 ਦੇ ਜੱਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਟੀ.ਏ. 2010 ਦਾ 1247/ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 16.04.2014 ਨੂੰ ਐੱਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 3707 ਅਤੇ 2014 ਦਾ 3708 ਟੀ.ਏ. 2010 ਦਾ ਨੰਬਰ 1247 (2008 ਦੀ ਸੀਆਰਐਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1067 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ) ਅਤੇ ਟੀ.ਏ. 2010 ਦਾ ਨੰਬਰ 1251/ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 10.12.2015 ਨੂੰ ਐੱਮ.ਏ. ਨੰ. 3487, 2355 ਅਤੇ 2356 ਦੇ 2015 ਵਿੱਚ ਟੀ.ਏ. 2010 ਦਾ ਨੰਬਰ 1251 (2008 ਦੇ Crl. W.P. ਨੰ. 1107 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ)।

ਨਾਲ

2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1390, 1391।

ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਵਿੰਦਰ ਮਲਿਕ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁ. ਅਦਿਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁ. ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਰੋਰੀਆ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਕੁ. ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦਾਸ, ਅਨਮੋਲ ਚੰਦਨ, ਏ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1. ਦੇਰੀ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ।

2. 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 9218 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ; 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 7204 ਅਤੇ 2016 ਦੇ 7205 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ - ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

3. ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 20071 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 2 ਦੁਆਰਾ 12 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੈ। ਜਿਲ੍ਹਾ 1 ਐਕਟ 2 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ 3 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ4 . ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹੋਰ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ।

4. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ।

[(i) ਪਿਸਟਲ ਬਰਾਊਨਿੰਗ 9mm, ਬੱਟ ਨੰਬਰ 1 – ਰੈਜੀ. ਨੰਬਰ ਟੀ-5251; ਅਤੇ

(ii) ਪਿਸਟਲ ਬਰਾਊਨਿੰਗ 9mm, ਬੱਟ ਨੰਬਰ 22 – ਰੈਜੀ. ਨੰ. ਬੀ.-3927] 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ 12 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਮੁਆਇਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲ (ਐਕਸ.8 ਅਤੇ ਐਕਸ.9) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਦੋਸ਼ੀ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰ. 256 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੀ ਸਨ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਕਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਿਕਵਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਸਤੌਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋ ਪਰਚੀਆਂ (ਐਕਸ. 12 ਅਤੇ ਐਕਸ. 15) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਪਰਚੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਉਕਤ ਪਰਚੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਮੀ ਰੂਲ 58 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁਲਜ਼ਮ - ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 19735 ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

"43. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ 256 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ 3 DCM 4 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਦੋਸ਼ੀ' 5 ਕੋਡ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ”

5. ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

71 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ 6 ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਫੌਜ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਟਾਫ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਉਕਤ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੂੰ 15 ਮਾਰਚ, 2006 ਤੋਂ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਤੱਕ ਪੋਖਰਣ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਵਿਖੇ ਟੀ-90 ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਫਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪੋਖਰਣ ਵੱਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਏ ਗਏ। ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਭਿਆਸ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਤੋਂ 11 ਮਈ, 2006 ਤੱਕ ਜਨਰਲ ਖੇਤਰ ਲੂੰਕਰਨਸਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂਚ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਿਨੀਵਰਲੀ ਦੇ ਕੈਂਪ 'ਚ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ 'ਚ 50 ਪਿਸਤੌਲ ਸਨ। ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਤੋਂ 2 ਮਈ 2006 ਤੱਕ ਜਨਰਲ ਖੇਤਰ ਬਿੰਜਰਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਨੂੰ 3 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਟੀ-90 ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

3 ਮਈ, 2006 ਤੋਂ, ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨੇ ਬਿੰਜਾਂਵਾਲੀ ਤੋਂ ਆਮ ਖੇਤਰ ਬੀਕਾਮਸਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਮਾਰਚ ਆਊਟ ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ 50 ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਂਕ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੇਸੀਓ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 9 ਮਈ 2006 ਨੂੰ 1500 ਵਜੇ ਆਰਡਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣੇ ਸਨ। ਦਫੇਦਾਰ ਰਾਏਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 48 ਪਿਸਤੌਲ ਗਿਣੇ। ਸੀਨੀਅਰ ਜੇਸੀਓ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਫਰਕ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, 13 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ 1030 ਵਜੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 26 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ 18 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਬਿੰਜਰਾਂਵਾਲੀ ਅਤੇ 9 ਮਈ 2006 ਦਰਮਿਆਨ ਮਿੱਠਾਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਥਾਣਾ ਸਰਦਾਰਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 644 ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੀ-90 ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਅਮਲਾ ਹੈ ਪਰ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ 'ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਰਾਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

6 ਰੈਜੀਮੈਂਟ

“6. Oc ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼। Wpns ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ, A Sqn ਦੇ Kote NKCO, Sr JCO ਅਤੇ Sqn Cdr ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੋਰੀ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਲੀਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ”

6. 22 ਮਈ, 2006 (ਐਕਸ. 26) ਨੂੰ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 22 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 1600 ਵਜੇ ਅਭਿਆਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੋ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਪਿਸਤੌਲ ਟਰੈਕ 'ਤੇ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਮਿ੍ਤਸਰ ਤੋਂ ਬੀਕਮਸਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਕਰਣ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਪਿਸਤੌਲ ਆਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧੋਬੀ (ਵਾਸ਼ਰਮੈਨ) ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਗੱਤੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਬਾਕਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਭਰਾ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

7. ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ 26 ਸਤੰਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 19507 ਦੀ ਧਾਰਾ 52 (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 18608 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਨੂੰ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੋਖਰਨ ਫੀਲਡ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ ਅਤੇ 22 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਲੁੰਕਰਨਸਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 18 ਮਈ, 2006 (ਐਕਸ. 25) ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

8. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਸ. ਦਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਸੀਐਸ ਦਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

9. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ, ਜੋ PW-1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 12 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਬਾਰੇ 7 ਆਰਮੀ ਐਕਟ 8 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਲਿੱਪ (ਐਕਸ. 15) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਕੁਐਡਰਨ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਪਾਸ ਆਊਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ

ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਨੂੰ ਆਊਟ-ਪਾਸ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਹੋਰ 16 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ 22 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਸੀ, ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਨੂੰ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੀਰਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੰਦੀਪ ਜੋ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਖ਼ਰੀ ਸਰੀਰਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 31 ਮਾਰਚ 2006 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਲਿੱਪਾਂ (ਐਕਸ. 15) ਅਤੇ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਡੱਬੇ (ਉਦਾ. 12) 'ਤੇ ਗਿਫਟ-ਰੈਪਿੰਗ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਏ ਗਏ ਲੇਬਲ ਦੀ ਫੋਟੋ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਸ ਦੀ DCM ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ 6 ਅਪਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ।

10. ਗਵਾਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਰੇ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ (ਸਾਬਕਾ 8) ਦਾ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ (ਸਾਬਕਾ 10) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਲਿਪੀ Ex.39 ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

11. ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਪੀ ਡਬਲਿਊ 1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰੈਪਰ 'ਤੇ ਚਿਪਕਿਆ ਲੇਬਲ ਸਲਿੱਪ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੱਤੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਪਿਸਤੌਲ ਸਨ, ਮਿਲੇ ਸਨ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ

ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰੈਪਰ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਲੇਬਲ ਸਲਿੱਪ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੱਤੇ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਵਾਲੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਪਿਸਤੌਲ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ '13' ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

“ਬਚਾਅ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰੈਪਰ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਲੇਬਲ ਸਲਿੱਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਗੱਤੇ ਦਾ ਜੁੱਤੀ ਬਾਕਸ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕੋਲ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦਾ 1. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਨ। ”

12. ਡੀਸੀਐਮ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ:

“ਸੱਜਣ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰੈਪਰ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾਈ ਗਈ ਲੇਬਲ ਸਲਿੱਪ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਗੱਤੇ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

Xxx xxx xxx

ਅਦਾਲਤ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ”

13. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿਚ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਵਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਫੋਗਾਟ ਨੇ 22 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 1500 ਵਜੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲ ਆਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਸਤੌਲ ‘ਏ’ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਧੋਬੀ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ ਪਰ ਇਹ 88 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਕਰਨਲ ਐਸ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ

ਉਸ ਨੇ ਦੇਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ (ਉਦਾ. 15) ਉਹੀ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਕਟਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੇਵਰ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਕਾ. 8, 9 ਅਤੇ 10 ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

14. ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਆਰਟਰ ਗਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਜਾਂਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੀ. ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਨੰਬਰ 1079855X) ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਟ ਨਾਨ-ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਟੈਂਕ ਕਮਾਂਡਰ। ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਵਿਧੀਗਤ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

15. PW-2 ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਹ 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

16. ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਐਕਟਿੰਗ ਲਾਂਸ ਦਫੇਦਾਰ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 11 ਮਈ 2006 ਨੂੰ 1830 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਦਫੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 22 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦਾ ਡੱਬਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੋਰੀ ਦੇ ਪਿਸਤੌਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਪੋਖਰਨ ਫੀਲਡ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰੇਂਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਕੇ ਹਿਸਾਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਪੇਟ ਦਰਦ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਜੋਧਪੁਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਰਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ,

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਤੋਂ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਤੱਕ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀਨੀਅਰ ਜੇ.ਸੀ.ਓ ਅਤੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਜੇ.ਸੀ.ਓ. ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਨਪਾਵਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਨਵੀਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ ਵਿਖੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਖਾਲੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹਿਸਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੀਐਮਪੀ ਦੇ ਸੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਭਰਾ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਗੈਸਟ ਰਜਿਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ (ਸਾਬਕਾ 22) ਦੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੀਸੀਐਮ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਸਟ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਹਨ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਮਾਨ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਮੇਜਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਕੋਲ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ 12 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ 14 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦੋਵੇਂ 15 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਲੁੰਕਰਨਸਰ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਸਥਿਤ ਸੀ। . ਇਹ 18 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਰਚੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 19 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਧੋਬੀ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਪਰਚੀ ਚੁੱਕ ਲਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪਰਚੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਦਫੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੀ

ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

17. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-4 ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਤੇ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਵਾਲੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਫੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਗਿਫਟ-ਰੈਪਿੰਗ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਏ ਲੇਬਲ (ਐਕਸ. 12) ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਤੇ ਦਫੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਅਤੇ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਰਾਏ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-2) ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟੀਆਂ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ (PW-1)।

18. ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-5 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਐਕਸ.15 ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਵਾਲੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ-1 ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 19 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਧੋਬੀ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਰਚੀ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

19. ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਮਾਂਡ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਲਿੱਪ (ਐਕਸ. 15) ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਸਲੀ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਊਟ ਪਾਸ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 21 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ:

"ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ '8', '9' ਅਤੇ '10', ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ '8', '9' ਅਤੇ '10' ਨਾਲ ਪਛਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 18 ਜੂਨ 2006 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 19 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫਿਰ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ, 88 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, 10 ਵਪਾਰਕ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਖੇਪਾਂ 'ਤੇ ਵੀ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

20. ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਅਮਿਤ ਸੂਦਨ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. 8 ਅਤੇ ਐਕਸ. 9) ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੂਰੇ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਅਤੇ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

21. ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; 19 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਤਕਾਲੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ, 88 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, 10 ਮਕੈਨਾਈਜ਼ਡ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਾਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ।

22. PW-7 ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 31 ਮਾਰਚ 2006 ਤੋਂ 9 ਮਈ 2006 ਦਰਮਿਆਨ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ 9 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਟੈਂਕ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛਤ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਦੌਰਾਨ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਪਿਸਤੌਲ ਗੁਆਚ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਸਤੌਲ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਧੋਬੀ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਈ ਪਰਚੀ, ਸਕੈਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ 13 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਸ. ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੁੰਕਾਰਨਸਰ (ਐਕਸ. 37)। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਾਇਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੀ.ਐਸ. ਸਰਦਾਰਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਐਕਸ.21 ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 1800 ਵਜੇ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਕਰਨਲ

ਐਚ.ਐਸ. ਚਹਿਲ, ਕਮਾਂਡੈਂਟ; ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਸੋਵਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਹ ਅਤੇ ਸੋਵਰ ਅਤੇਂਦਰ ਦਹੀਆ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ।

23. ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਦਫੇਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 19 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਟੇਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ 19 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਟੇਪ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

24. PW-9 ਕਰਨਲ ਐਸ. ਭਾਰਦਵਾਜ, ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਰਚੀ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।

25. ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਭਰਾ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-10 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਐਕਟਿੰਗ ਲਾਂਸ ਦਫੇਦਾਰ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ 3-4 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਸਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 3-4 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ (ਉਦਾ. 42) ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ (ਐਕਸ. 10) ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਟਿੰਗ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

26. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਆਖਰੀ ਗਵਾਹ PW-11 ਸੋਵਰ ਅਟੈਂਡਰ ਦਹੀਆ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਉ. 9) ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੋਪਾਲਨ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਲਿਖਵਾਇਆ ਸੀ।

27. ਆਰਮੀ ਨਿਯਮ 58 ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਰੂਲ ਦਾ ਨਿਯਮ 58 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"58. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ।

(1) (ਏ) ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੱਜ ਐਡਵੋਕੇਟ -

(i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ;

(ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇਗਾ।

28. ਆਰਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੋਵਰ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ ਨੂੰ 19 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. 8) ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਧੋਬੀ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਸਕੁਐਡਰਨ ਮੇਜਰ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਕਾਰਨ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਤੋਂ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਤੱਕ

ਸੰਤਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 2006 ਅਤੇ 14 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। 15 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੁੰਕਰਨਸਰ ਵਿਖੇ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 19 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7.30 ਵਜੇ ਅਭਿਆਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਧੋਬੀ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਮਿਲੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦਫੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-7) ਨੇ ਫਾਲਿਨ ਦਾ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜੋ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਨਮੂਨੇ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-7) ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। 11 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ 'ਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 11 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਕੁਆਟਰ ਗਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਕਰੀਬ 1700 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੋਵਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁੱਟਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ (PW-1). ਉੱਥੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟਿੰਗ ਲਾਂਸ ਦਫੇਦਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3), ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਵੀ ਕੁੱਟਿਆ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ 9 ਐਮਐਮ ਬਰਾਊਨਿੰਗ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6)) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਲਰਕਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸੋਵਰ ਅਟੈਂਡਰ ਦਹੀਆ (PW-11) ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ।

29. ਆਰਮੀ ਰੂਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਸੋਵਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਕਰੀਬ 1600 ਵਜੇ ਉਹ ਹਾਕੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਕੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇਜੀ ਗੋਪਾਲਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ, 71 ਆਰਮਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਫਾਰਮਾ ਸੌਂਪਿਆ ਜੋ ਉਸਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਕੁਆਰਟਰ ਗਾਰਡ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 19 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ, ਮੇਜਰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ 'ਬੀ' ਸਕੁਐਡਰਨ, ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਜੇਸੀਓ 'ਏ' ਸਕੁਐਡਰਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਲਾਂਸ ਦਫੇਦਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। , ਨੰ.15468978N ਲਾਂਸ ਦਫੇਦਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨੰ.15474706 ਕੇ ਸੋਵਰ ਰਵਿੰਦਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪੰਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਆਰਟਰ ਗਾਰਡ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਹੈ।

30. ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਰਮੀ ਰੂਲ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਮੀ ਰੂਲ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਬਿਆਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕੋਈ

ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ।

31. ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ. ਬਨਾਮ ਫਲੈਗ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ-ਇਨ-ਚੀਫ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.9 ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"20. …ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ PW 14 (ਮੈਨੇਜਰ) ਅਤੇ PW 18 (ਕੈਸ਼ੀਅਰ) ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ..."

32. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਡੀਸੀਐਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ।

33. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪਰਚੀਆਂ (ਐਕਸ. 12 ਅਤੇ ਐਕਸ. 15) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲ ਦੀ ਚੋਰੀ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਚਾਨਕ 18 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਵਾਲੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਮ ਖੇਤਰ.

34. ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਹੈ। ਗੋਪਾਲਨ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਜਾਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਚੈਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-7) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲਾ ਉਥੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਆਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਪੱਖ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲ 6 ਅਪਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਭਰਾ ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹਨ।

35. ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਹ 3-4 ਦਿਨ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੈਸਟ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਕਸ.22) ਪੰਕਜ ਢਾਕਾ ਦੀ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਯੂਨਿਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 18 ਜੂਨ, 2006 ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ 3-4 ਦਿਨ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿਸਾਰ ਸਥਿਤ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ।

36. ਇਸਤਗਾਸਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ (ਉ. 8) ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਉ. 9) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ (PW-1) ਅਤੇ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਮਾਂਡੈਂਟ (PW-6)। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6 ਤੋਂ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਰਜਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ipse dixit ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ।

37. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 256 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“1. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੱਭੇ ਗਏ ਤੱਥ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ

ਜਿੰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 27)।

XX XX XX

4. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਆਮ ਫੌਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ।

38. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, ਨੇਵਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਐਕਟ, ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਐਕਟ, 1934 ਜਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। . ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵਰਗੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ।

39. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ (PW-1) ਸਕੁਐਡਰਨ ਕਮਾਂਡਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-6 ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਿੰਡ-ਇਨ-ਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ (PW-1) ਅਤੇ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (PW-6) ਨੇ 18 ਜੂਨ 2006 ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ 19 ਜੂਨ, 2006 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਅਤੇ 1972 ਦੇ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 265 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ A B C D E F G H 439 ਨਹੀਂ ਹੈ।

40. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਫੌਜ ਦੇ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਆਰਮੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 187210 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਕੁਐਡਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

41. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਰਚੀ ਦੇ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਰਚੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਦੌਰਾਨ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਅਸਲੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜੋ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ 5) ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਚੀ ਲੱਭੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਫੇਦਾਰ ਵਿਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਜਿਸ ਨੇ ਗੱਤੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਡੱਬਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਡੀਸੀਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਲਿੱਪਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਜੀ. ਗੋਪਾਲਨ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਅਤੇ ਕਰਨਲ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

42. ਸ੍ਰੀ ਮਲਿਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਰਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗੈਰ-ਸਪੱਸਿਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੀ ਛੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਮੀ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ।

43. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੀਆ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਮੈਗਮਾ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਐਨਆਰ.11 ਵਿੱਚ ਜੈ ਦੇਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 12, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

“17. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਮੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਬਦਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 18. ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ? ਸੈਕਸ਼ਨ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਜੈ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 612] ਵਿੱਚ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 620, ਪੈਰਾ 21)

'21. … ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਮ ਪਰੀਖਣ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ. ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ।

20. ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੈਕਸਿਮ ਔਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿਚ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਾ ਵੀ ਕਰੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਲਈ

ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ। . ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਪਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

44. ਨਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ 13 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਸੀਮ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.14 ਰਾਜ, ਭੂਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 15 ਅਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 16 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਧੀਨ:

"20. ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗਲਤੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਦਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ, ਅਜਿਹਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

45. ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

46. ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ

ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ" ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਮਿਲਟਰੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਖੋਜ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ।

47. ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਡੀਸੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ।

48. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 9218 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਢਾਕਾ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2016 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 7204 ਅਤੇ 2016 ਦੀ 7205 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate